

Suomen evankelis-luterilainen kirkko⁺
Kirkon keskusrahasto

Tilinpäätös
1.1.-31.12.2016

Asianumero: DKIR/161/00.01.02/2017
Hyväksytty kirkkohallituksen täysistunnossa 21.2.2017

KIRKKOHALLITUS⁺

Sisällys

1. Yleistä taloudesta ja sijoitusympäristöstä	1
2. Kirkon keskusrahasto.....	2
2.1 Kirkon yhteinen toiminta	3
2.2 Kirkon palvelukeskus.....	5
2.3 Investoinnit	7
2.4. Kirkon keskusrahaston rahoituslaskelma.....	8
2.5. Toiminnan riskit	8
3. Kirkkohallituksen esitys tuloksen käsittelystä	9

Liitteet:

Tilintarkastuskertomus tilikaudelta 1.1. - 31.12.2016

1. Yleistä taloudesta ja sijoitusympäristöstä

Vuosi 2016 muistetaan markkinaennätysten ja poliittisten riskien vuotena.

Maailmantalouden kasvu jäi vuonna 2016 hieman pitkän aikavälin keskiarvoa heikom-maksi ja eri alueiden talouskehitys poikkesi toisistaan. Alkuvuonna Yhdysvaltojen taloutta painoivat raakaöljyn hinnan voimakas lasku ja sen laajat heijastusvaikutukset talouteen. Kiinan kasvukuvan heikkenemistä pelättiin erityisesti alkuvuonna, mutta Kiinan keskushal-linto onnistui elvytystoimillaan ylläpitämään kasvun tavoitetasolla ja palauttamaan luot-tamuksen maan kasvumallin toimivuuteen. Euroopassa kasvu pysytteli läpi vuoden koh-tuullisena.

Politiikka leimasi vahvasti talouden kehitystä vuonna 2016. Juhannuksen alla Iso-Britannia äänesti vastoin odotuksia maansa EU-eron puolesta. Toinen poliittinen yllätys koettiin marraskuun alussa, kun Yhdysvalloissa republikaanipuolueen Donald Trump valittiin vas-toin ennako-odotuksia maansa uudeksi presidentiksi. Joulukuun alussa Italian pääminis-teri Matteo Renzi kärsi tappion perustuslain uudistamista koskeneessa kansanäänestyk-sessä ja ilmoitti eroavansa. Äänestystuloksen myötä Italiassa käynnistyi entisestään koros-tunut poliittisen ja taloudellisen epävarmuuden aika.

Vuoden 2016 lopussa nähtiin laaja-alainen toipuminen globaalin talouden näkymissä. Eu-roopan keskuspankki EKP pidensi joulukuussa arvopapereiden osto-ohjelmaansa vuoden 2017 loppuun, mutta pienensi kuukausittaisten ostojen määrää. Yhdysvalloissa keskus-pankki Fed nosti odotetusti korkoaan 0,25 prosenttiyksiköllä, mutta korosti rahapolitiikan kiristämistahdin säilyvän maltillisena.

Valtiovarainministeriön Taloudellisen katsauksen (talvi 2016/22.12.2016) mukaan Suo-men BKT:n ennustetaan kasvavan 1,6 % v. 2016, 0,9 % v. 2017 ja 1,0 % v. 2018. Vuoden 2016 alkuvuoden kehitys on ollut ennustettua nopeampaa. Vuoden kolmannella neljän-neksellä BKT nousi 1,6 % edellisen vuoden vastaavasta. Vuonna 2016 kasvu on perustunut kotimaiseen kysyntään, erityisesti yksityisen kulutuksen kasvulle. Lisäksi rakennusinves-toinnit ovat lisääntyneet nopeasti. Työmarkkinoiden tilanne on parantunut alkuvuoden aikana ja työttömyysasteen trendi on laskenut jo 8,6 prosenttiin.

Vuonna 2017 yksityisen kulutuksen kasvu hidastuu, kun kiihtyvä inflaatio hidastaa reaali-tulojen kasvua. Kilpailukyky sopimuksen vuoksi palkkasumman kasvu jää lyhyellä aikavälil-lä vaimeaksi. Yksityisten investointien kasvu hidastuu tilapäisesti v. 2017, kun rakennusin-vestointien kasvu taittuu. Vuonna 2017 julkisen kulutuksen määrä supistuu 0,5 %. Julkisia kulutusmenoja supistavat kilpailukyky sopimukseen sisältyvät lomarahojen leikkaus, työn-antajan sosiaaliturvamaksujen alennus ja vuosityöajan pidentäminen. Viennin kasvu kiih-tyy vuosina 2017 ja 2018.

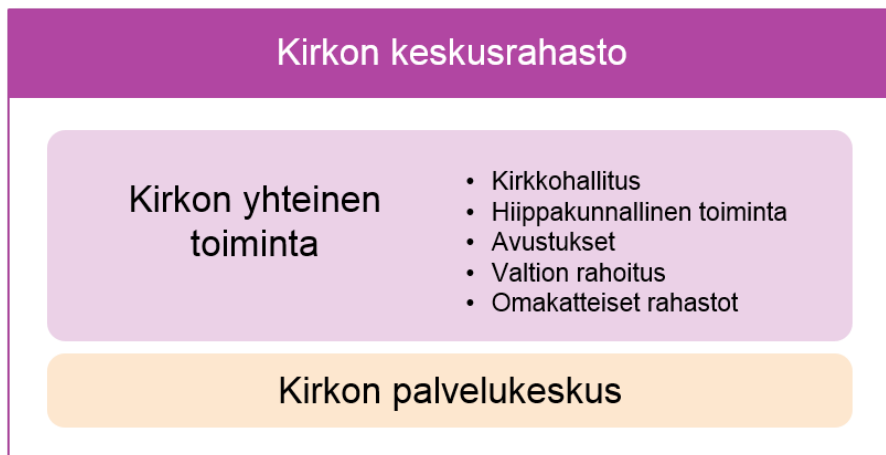
Kilpailukyky sopimukseen liittyvät sosiaalivakuutusmaksujen muutokset ja veronkevennyk-set heikentävät julkista taloutta lyhyellä aikavälillä. Julkisen talouden sektoreista valtio ja kunnat ovat selvästi alijäämäisiä, työeläkesektori ylijäämäinen ja muut sosiaaliturvarahas-tot lievästi alijäämäisiä. Julkinen velka suhteessa kokonaistuotantoon jatkaa kasvuaan lä-hivuodet. Kilpailukyky sopimuksen aikaansaaminen luo edellytyksiä hyödyntää avautuvia vientimahdollisuuksia ja tukee luottamusta kotimaiseen talouspolitiikkaan. Sopimuksen suotuisat vaikutukset näkyvät talouskehityksessä kuitenkin vasta viiveellä.

Työmarkkinoiden rakenteelliset ongelmat uhkaavat jarruttaa talouden kasvua. Vaikka avoimia työpaikkoja on entistä enemmän, pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut erityisesti 25-54-vuotiaiden ikäryhmissä.

Kansainvälisen talouden näkymät ovat aiempaa vaisummat. Maailman bkt:n kasvu jää kolmeen prosenttiin vuonna 2016 ja kiihtyy vähän 2017 ja 2018. Maailman tuonnin kasvu tulee säilymään vaatimattomana, erityisesti kehittyvissä talouksissa. Heikko kysyntä näkyy hitaana maailmankaupan kasvuna ja tavoitteen alle jäävänä inflaationa useimmissa suurissa talouksissa.

2. Kirkon keskusrahasto

Kirkon keskusrahaston rakenne:

Vuoden 2016 alussa kirkon keskushallintouudistuksen yhteydessä Kirkon eläkerahasto eriytettiin Kirkon keskusrahastosta, tätä koskevat säännökset sisältyvät kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen. Muutos oli käytännössä pelkästään lainsäädäntötekkinen. Kirkon eläkerahasto jatkoi Kirkon keskusrahaston eläkerahaston toimintaa, ja Kirkon keskusrahaston eläkerahaston varat, oikeudet ja velvoitteet siirtyivät Kirkon eläkerahastolle. Muutoksen jälkeen Kirkon keskusrahastoon sisältyvät kirkon yhteinen toiminta ja Kirkon palvelukeskus.

Merkittävää Kirkon keskusrahaston toiminnassa vuonna 2016

Valtion rahoitus

Laki valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin (rahoituslaki) tuli voimaan vuoden 2016 alussa. Rahoituslain mukaan seurakunnille lailla annettuja yhteiskunnallisia tehtäviä korvataan valtion talousarviosta maksettavalla rahoituksella ja samalla luovutaan seurakuntien yhteisövero-osuudesta. Korvattavia yhteiskunnallisia tehtäviä ovat hautaustoimi, väestökirjanpito ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpito. Kirkon keskusrahastolle makset-

tavan valtion rahoituksen suuruus oli 114 milj. euroa vuonna 2016, tämän lisäksi seurakuntien verotuskustannuksia alennettiin noin 6 milj. eurolla. Näin ollen Kirkon keskusrahaston tulot lisääntyvät merkittävästi vuodesta 2016 alkaen.

Kirkolliskokous päätti toukokuussa 2015 rahoituksen jakoperusteista. Seurakunnille jaettiin kuukausittain yhteensä 107 milj. euroa kunnan väkiluvun perusteella, kirkkohallituksen täysistunto myönsi avustuksia yht. 5 milj. euroa kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon ja 2 milj. euroa käytettiin jäsentietojärjestelmä Kirjurin ylläpito- ja kehitystyöhön. Rahoituksen käytöstä raportoidaan opetus- ja kulttuuriministeriölle syyskuun 2017 loppuun mennessä.

2.1 Kirkon yhteinen toiminta

Kirkon yhteinen toiminta -osa sisälsi vuonna 2016 Kirkkohallituksen ja hiippakuntien toiminnan, avustukset sekä omakatteiset rahastot. Pääosa avustuksista oli vuonna 2016 seurakunnille myönnettäviä avustuksia. Avustuslajeja ovat verotulojen täydennys, harkinnanvarainen avustus ja rakennusavustus.

Kirkon yhteisen toiminnan tulos talousarvioon verrattuna kehittyi seuraavasti:

milj. euroa	2015 (tot)	2016 (tot)	2016 (arvio)	muutos 2015-16	ylitys/alitus
Kirkkohallitus	28,3	21,5	28,9	-24 %	7,4
Hiippakunnat	12,8	13,3	13,9	4 %	0,6
Avustukset	9,7	119,7	119,3		-0,4
Omakatteiset rahastot	0,2	-0,3	0		0,3
Yhteensä	51,0	154,2	162,1		7,9

Kirkkohallituksen tulokseen vaikutti kertaluonteisena eränä Katajanokalla sijaitsevan kiinteistön (Satamakatu 9, ns. B-talo) myyminen Lapis Rakennus Oy:lle joulukuussa 2016. Kaupasta saatu myyntivoitto oli n. 7,37 milj. euroa.

Aikaisempina vuosina tuomiokapitulien yhteisiin menoihin oli budjetoitu varoja kehittämisavustuksiin, joiden myöntämisestä tuomiokapitulit päättävät. Varoja voidaan käyttää niin yhdistymis- ja yhteistyöselvityksiin kuin konkreettisiin yhteistyöhankkeisiin. Vuonna 2016 yhteisestä määrärahasta luovuttiin ja kunkin hiippakunnan kehyksiin lisättiin 50 000 euroa vuodessa kehittämisavustuksia varten. Määräraha on jäänyt suurelta osin käyttämättä.

Vuoden 2016 talousarviossa kohtaan Avustukset (seurakunta-avustukset) lisättiin 107 milj. euroa uudelle kohdalle "Valtion rahoituksen jakaminen". Niin ikään valtion rahoituksesta maksettava 5 milj. euron osuus kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon budjetoitiin seurakunta-avustuksiin. Perinteisiä rakennusavustuksia myönnettiin n. 400 000 euroa enemmän kuin talousarvioon oli varattu, edellisenä vuonna rakennusavustuksia jäi 1,3 milj. euroa käyttämättä.

Kirkon yhteistä toimintaa on kuvattu tarkemmin erillisessä Kirkkohallituksen ja hiippakuntien vuosikertomuksessa.

Toiminnan rahoitus

Kirkon yhteinen toiminta rahoitetaan seurakuntamaksutuloilla, jotka peritään perusmaksuna laskennallisen kirkollisveron perusteella. Vuodelle 2016 kirkolliskokous alensi perusmaksun tason 8,2 %:sta 7,5 %:iin. Laskennallinen kirkollisvero saadaan jakamalla kirkollisvero veroprosentilla.

Kirkon keskusrahaston tulot määräytyvät kaksi vuotta aikaisempien verotulojen perusteella (vuoden 2016 maksutulot perustuivat vuodelta 2014 toimitettuun verotukseen). Näin ollen seurakuntien verotuloissa tapahtuvat muutokset vaikuttavat automaattisesti Kirkon keskusrahaston tuloihin kahden vuoden viiveellä.

Kirkon yhteisen toiminnan toimintakatteen jälkeiset erät ovat kehittyneet seuraavasti:

milj. euroa	2015 (tot)	2016 (tot)	2016 (arvio)	ylitys/alitus
Toimintakate	-51,0	-154,2	-162,0	7,8
Perusmaksu	54,5	49,9	49,8	0,1
Valtion rahoitus		114,0	114,0	
Sijoitus ja rahoitus	1,5	0,9	1,6	-0,7
Vuosikate	5,0	10,6	3,3	7,3
Poistot	- 3,8	- 5,1	- 4,0	- 1,1
Tilinpäätössiirrot	0,1	0,1	0	0,1
Tilikauden ylijäämä	1,3	5,6	-0,5	6,1

Vuodelle 2016 valtion rahoitus 114 milj. euroa budjetoitiin toimintakatteen alapuolelle samaan ryhmään kuin seurakuntien maksamat perusmaksutulot.

Perusmaksun lisäksi Kirkon keskusrahasto saa tuloja sijoitustoiminnastaan. Vuonna 2016 Kirkon keskusrahaston markkina-arvoltaan 16,4 milj. euron (31.12.2016) suuruinen sijoitussalkku tuotti 6,3 %, kansainvälisen ja ekumeenisen rahaston 5,4 milj. euron salkku 4,66 % ja diakoniarahaston 1,9 milj. euron salkku 6,45 %. Kuten eläkerahastossakin, myös täällä käytetään varainhoitajien palveluja ja noudatetaan vastuullisen sijoittamisen periaatteita.

Poistot olivat arvioitua suuremmat. Lapuan tuomiokapitulin kiinteistön ja piispan talousarvio 31.12.2016 oli n. 1,16 milj. euroa. Kiinteistö on ollut jo useamman vuoden tyhjillään. Kiinteistöstä marraskuussa 2016 tehdyn arvion mukaan kiinteistön markkina-arvo olisi n. 170 000 euroa. Kiinteistön koko jäännösarvo poistettiin 31.12.2016.

Tilikauden ylijäämä oli 6,1 milj. euroa ennakoitua suurempi. Tämä johtui Katajanokan kiinteistökaupasta.

Tulevaisuuden näkymät

Toiminnan rahoitus

Vuonna 2017 seurakuntien maksama perusmaksu on edelleen 7,5 %. Perusmaksu tuottaa 49,15 milj. euroa (arvio 49,3 milj. euroa). Vuoden 2016 kirkollisverotilitykset vähenivät 1,7 % edellisvuoteen verrattuna.

Tammikuun 2017 kirkollisverotilitysten muutos oli - 11,1 %, mikä johtui suurimmaksi osaksi siitä, että kaikkia oma-aloitteisten verojen veroilmoituksia ei ehditty Verohallinnossa käsittelemään. Helmikuun tilityksen yhteydessä otetaan käyttöön myös uudet kirkollisveron tilitysten jako-osuudet. Seurakuntien jako-osuus alenee 2,88 %:iin (aik. 2,97 %). Lasku verrattuna verovuoden 2016 jako-osuuteen on 3,1 prosenttia ja se johtuu pääosin jäsenmäärän alentumisesta.

Valtion rahoituksen käsittely talousarviossa vuodesta 2017 alkaen

Valtion rahoitusta käsitellään jatkossa omana erillisenä osanaan Kirkon yhteistä toimintaa. Tällöin kokonaisuuden hahmottaminen sekä rahoituksen käytön seuranta ja raportointi on selkeämpää.

Katajanokan kiinteistöjen myynti

Katajanokalla sijaitseva kiinteistö (Luotsikatu 1 c, ns. C-talo) myytiin Lapis Rakennus Oy:lle tammikuussa 2017. Viimeinen kirkon toimitalon kokonaisuuteen kuulunut kiinteistö (Sattamakatu 11, ns. A-talo) on tavoitteena myydä Lapis Rakennus Oy:lle maaliskuussa 2017.

2.2 Kirkon palvelukeskus

Vuosi 2016 oli Kirkon palvelukeskuksen viides toimintakausi. Vuoden 2016 alussa vastaanotettiin 40 uutta seurakuntataloutta. Asiakasmäärää vähentävät seurakuntaliitokset, joten palvelutuotannossa oli vuoden alusta lukien 187 asiakasta.

Asiakkaat

Viimeiset 98 seurakuntataloutta valmisteltiin siirtymään asiakkaiksi, joista yksi seurakunta liittyi samalla toiseen jo Kipan asiakkaana olevaan seurakuntaan. Vuoden aikana valmisteltiin yhteensä neljä seurakuntaliitosta. Kirkkohallituksen rahoituksella ohjattiin myös kuluneena vuonna asiakkaille työn tutkimusprojekteja.

Asiakastyytyväisyys kehittyi positiivisesti edellisvuoteen verrattuna. Siirtymisprosessissa olevien asiakaspalautteiden (koulutukset ja työpajat) kokonaistulos oli 4 (tavoite 4,1).

Henkilöstö

Rekrytointeja tehtiin suunnitelman mukaisesti. Vuoden aikana suoritettiin Porvoon henkilöstölle osaamiskartoitukset.

Kipan henkilöstösuunnitelma ja asiakkaat 2012–2016:

	Tot 2012	Tot 2013	Tot 2014	Tot 2015	Ta 2016	Tot. 2016
Henkilömäärä	45	98	129	132	139	139
HTV	33	77	111	132,5	136	135,8
Uusien asiakkaiden vastaanotto/vuosi	10	36	34	71	41	40
Tuotannossa olevat asiakkaat	10	46	80	151	192	187*

* Kirkon eläkerahasto ei sisälly tähän lukuun

Talous

Kipan tulojen kehitys ei ole ollut suunnitelman mukainen. Vuonna 2012 tehtiin palvelujen hintamääräittelyt vuoteen 2017 saakka silloisten suoritelmääräarvioiden mukaan. Seurakuntien siirtyessä asiakkaisiksi on ollut havaittavissa muutoksia suoritelmäärien kehityksessä. Vuoden 2016 talous- ja toimintasuunnitelmassa tämä asia oli esillä.

Vuoden 2016 asiakaserän osalta nähtiin myös se, että tehostustoimenpiteitä suoritelmäärien osalta oli tehty ennakkoon. Suoritelmäärien vähentyminen on sen jälkeen jopa kiihtynyt. Taustalla vaikuttavat asiat ovat seurakuntatalouksien toiminnan tehostuminen esim. keskitetympi hankintatoimi sekä matka- ja kululaskujen maksatuksien harventaminen. Tämä on kokonaiskirkollisesti erittäin positiivinen kehityssuunta. Vuoden 2016 aikana on kehitystä seurattu kuitenkin tiiviisti, koska Kipan tulojen kehittymiseen tämä vaikuttaa merkittävästi.

Kipan talouslukujen toteutuminen vuonna 2016:

	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP2015	TA2016	TP2016
Toimintatuotot	164 000	1 056 000	2 555 189	5 370 487	7 200 000	6 818 370
Toimintakulut	-2 686 000	-5 752 000	-7 817 980	-9 420 289	-9 300 000	-9 374 068
Toimintakate	-2 522 000	-4 696 000	-5 262 791	-4 049 802	-2 100 000	-2 555 689
Investoinnit	2 715 000	1 537 000	2 023 000	1 073 000	1 100 000	1 025 343

Kipan investointien toteutuminen vuonna 2016:

Investointimäärärahat sisältävät käyttöönotot, lisenssit ja kehittämiseen.

	TA2016	TP2016
Atos, Matka- ja kulujärjestelmä ja Portaali	190 000	124 212
Basware, Maksuliikenne ja Välityspalvelu	15 000	12 013
Fujitsu, Ydinratkaisu	310 000	293 672
CGI, Palkanlaskenta	85 000	62 248
Kehittämisvaraus	500 000	533 198
Yhteensä	1 100 000	1 025 342

Johtokunta

Kipan johtokunta kokoontui vuoden aikana 7 kertaa ja käsitteli 78 pykälää. Vuoden aikana valittiin uusi johtokunta seuraavaksi nelivuotiskaudeksi. Uusi johtokunta aloitti toimikautensa 2016-2020 kesäkuussa.

Merkittävimpiä käsiteltäviä asioita olivat: Kipan strateginen johtaminen (strategia, seuranta ja skenaariot), talouden ja toiminnan johtaminen (talousarvio, seuranta kuukausitasolla ja tilinpäätös), Kipan tietojärjestelmiä koskevat hankinnat, Johtokunnan itsearviointi toimintakaudella 2012-2016.

Vuoden aikana vaihtui myös palvelukeskuksen johtaja. Täysistunto valitsi lokakuussa uudeksi johtajaksi KTM, DI Sami Savilaakson, joka otti viran vastaan 1.1.2017.

Tulevaisuuden näkymät

Vuoden 2017 aikana valmistellaan siirtymävaiheen jälkeiseen vakiintuneempaan aikaan toimintastrategia. Tavoitteena on edelleen, että Kipa kirkon sisäisenä valtakunnallisena palvelukeskuksena pystyy tuottamaan palvelut asiakkaille kustannustehokkaasti ja laadukkaasti. Alkuvuoden uusien asiakkaiden nk. tehostetun tuen jälkeen vastaanottoon erikoistunut tiimi puretaan.

Erityisesti nyt kun kaikki asiakkaat ovat siirtyneet palvelujen piiriin on aika tarkastella nykykäytäntöjä ja erityisesti lisätyön määrää. Prosessipoikkeamat eli vastuunjako- ja työnjakotaulukon ulkopuoliset ja/tai niitä avustavat työt ovat merkittävä kriittisen tarkastelun kohde.

Palvelukeskuksen työn tehostamiseen kiinnitetään erityistä huomiota myös järjestelmäkehittämisissä. Kipan kehitysinvestoinnit rahoitetaan jatkossa Kirkon keskusrahastosta.

2.3 Investoinnit

Kirkon keskusrahaston investoinnit olivat seuraavat:

milj. euroa	2015 (tot)	2016 (tot)	2016 (arvio)	ylitys/alitus
Kirkkohallitus	1,2	0,7	2,3	1,6
Kiinteistöt	0	0	0	0
Keskushallinnon ja koko kirkon yhteiset tietojärj. investoinnit	1,0	0,6	2,2	1,6
Kalusto	0,2	0,1	0,1	0
Hiippakunnat	0,1	0,1	0,1	0
Kiinteistöt	0,1	0	0	0
Kalusto	0	0,1	0	0
Kirkon palvelukeskus	1,1	1,0	1,1	0,1
Tietojärjestelmät	1,1	1,0	1,1	0,1
Yhteensä	2,4	1,8	3,6	1,7

Kirkon keskusrahaston investoinnit toteutuivat 1,7 milj. euroa arvioitua pienempinä. Tietotekniikan kehitys siirtää IT-hankintoja entistä enemmän palveluiksi investointien sijaan. Tästä syystä vastaavasti investoinnit vähenivät huomattavasti.

Kirkon palvelukeskuksen investointeja on kuvattu tarkemmin yllä olevassa luvussa 2.2.

2.4. Kirkon keskusrahaston rahoituslaskelma

milj. euroa	2015 (tot)	2016 (tot)	2016 (arvio)	ylitys/alitus
Rahavarojen muutos	0,6	- 11,2	-2,1	- 9,1

Rahavarat vähenivät vuonna 2016 n. 11,2 milj. euroa. Rahavarat 31.12.2016 olivat 31,2 milj. euroa kirjanpitoarvolla. Rahavarat sisältävät myös omakatteiset rahastot.

Rahoituslaskelma on yhteinen koko Kirkon keskusrahastolle, joten rahoituslaskelmaan sisältyy Kirkon palvelukeskuksen tekemä 2,6 milj. euron alijäämä. Kirkon yhteisen toiminnan rahavarat vähenivät 8,6 milj. euroa. Kirkon keskusrahasto rahoitti v. 2012 Kirkon talon hankinnan osin kassavaroilla, osin lainalla Kirkon eläkerahastosta.

Keskusrahasto maksoi vuoden 2016 lopussa Kirkon eläkerahastolle koko 16 milj. euron lainan takaisin, joten vuonna 2017 toteutuvien kiinteistökauppojen seurauksena rahavarat kasvavat.

Kirkon keskusrahaston rahavarojen pitkän aikavälin riittävyyden tarkastelu on syytä tehdä siinä vaiheessa, kun kaikki Katajanokan kiinteistökaupat ovat toteutuneet, eli vuoden 2017 tilinpäätöksen yhteydessä.

2.5. Toiminnan riskit

Kirkon keskusrahasto arvioi kirkollisverotulojen alenemisen ja siitä seuraavan rahoitus pohjan merkittävän heikkenemisen pitkällä aikajänteellä suurimmaksi strategiseksi riskiksi.

3. Kirkkohallituksen esitys tuloksen käsittelystä

Kirkon keskusrahaston tilikauden tulos muodostuu kahdesta osasta, kirkon yhteisen toiminnan tulos ja Kirkon palvelukeskuksen tulos.

Kirkkohallitus esittää, että Kirkon keskusrahaston tilikauden tulos käsitellään seuraavasti:

Tilikauden tulos	2 943 038,51
Rahastosiirrot	98 737,21
Tilikauden ylijäämä	3 041 775,72

Tilikauden ylijäämä kirjataan oman pääoman lisäykseksi edellisten tilikausien ylijäämään.

KIRKON KESKUSRAHASTO
TULOSLASKELMA 1.1.-31.12.2016

*) Tilikauden ylijäämä on etumerkillä ”miinus” (-) ja alijäämä on ilman etumerkkiä. Myös tuotot ovat miinusmerkkisiä ja kulut ilman etumerkkiä.

	2016	2015
Korvaukset	-598 165,69	-577 347,00
Myyntituotot	-55 533,14	-50 658,48
Maksutuotot	-1 387 266,59	-193 640 821,09
Vuokratuotot	-382 378,99	-5 549 383,69
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	-1 447 980,27	-1 192 579,58
Tuet ja avustukset	-219 297,85	-444 183,01
Sijoitustuotot	-542 660,77	-82 339 644,91
Muut toimintatuotot	-15 435 451,50	-6 976 306,08
Toimintatuotot	-20 068 734,80	-290 770 923,84
Eläkekulut KKR		188 919 110,86
Henkilöstökulut	31 626 216,42	31 774 092,20
Palvelujen ostot	17 523 855,25	19 869 147,62
Vuokrakulut	2 585 125,21	3 390 023,97
Aineet ja tarvikkeet	1 226 289,85	971 347,65
Annetut avustukset	123 574 385,73	13 937 691,53
Muut toimintakulut	227 318,61	155 349,85
Toimintakulut	176 763 191,07	260 016 763,68
Siirto omakatteiseen rahastoon	69 170,59	85 848 512,69
TOIMINTAKATE	156 763 626,86	55 094 352,53
Keskusrahastomaksut	-163 905 120,00	-54 494 340,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-924 524,32	-1 569 889,50
VUOSIKATE	-8 066 017,46	-969 876,97
Poistot ja arvonalentumiset	5 122 978,95	3 788 713,79
TILIKAUDEN TULOS	-2 943 038,51	2 818 836,82
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-98 737,21	-77 042,45
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-3 041 775,72	2 741 794,37

KIRKON KESKUSRAHASTO
TASE 31.12.2016

	31.12.2016	31.12.2015
Aineettomat oikeudet	13 505 709,45	15 781 630,51
Muut pitkävaikutteiset menot	1 231 850,82	90 032,65
Aineettomat hyödykkeet	14 737 560,27	15 871 663,16
Maa- ja vesialueet	1 093 340,72	1 958 173,13
Rakennukset	9 259 733,36	11 116 990,01
Kiinteät rakenteet ja laitteet	146 474,78	177 213,50
Koneet ja kalusto	1 322 751,45	1 511 367,79
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		28 359,30
Aineelliset hyödykkeet	11 822 300,31	14 792 103,73
Osakkeet ja osuudet	45 009 356,54	291 862 810,58
Sijoitukset	45 009 356,54	291 862 810,58
PYSYVÄT VASTAAVAT	71 569 217,12	322 526 577,47
Muut toimeksiantojen varat	1 890 612,76	1 821 442,17
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 890 612,76	1 821 442,17
Pitkäaikaiset saamiset	199 779,97	265 450,17
Lyhytaikaiset saamiset	7 712 365,76	54 024 323,76
Saamiset	7 912 145,73	54 289 773,93
Osakkeet ja osuudet	24 631 027,08	938 203 302,74
Muut arvopaperit	217 044,27	5 213 276,88
Rahoitusarvopaperit	24 848 071,35	943 416 579,62
Rahat ja pankkisaamiset	6 304 747,46	11 607 092,84
VAIHTUVAT VASTAAVAT	40 955 577,30	1 009 313 446,39
VASTAAVAA	112 524 794,42	1 333 661 466,03
Peruspääoma	19 263 417,07	1 226 891 047,35
Muut omat rahastot	115 053,11	213 790,32
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä	34 006 862,10	36 748 656,47
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	3 041 775,72	-2 741 794,37
Oma pääoma	56 427 108,00	1 261 111 699,77
Toimeksiantojen pääomat	38 895 163,05	38 825 992,46
Pitkäaikainen vieras pääoma	0,00	0,00
Lyhytaikainen vieras pääoma	17 202 523,37	33 723 773,80
Vieras pääoma	17 202 523,37	33 723 773,80
VASTATTAVAA	112 524 794,42	1 333 661 466,03

KIRKON KESKUSRAHASTO
INVESTOINTIOSA 2016 JA SEN TOTEUTUMAVERTAILU

KIRKON KESKUSRAHASTO	Toteutuma 2015	Toteutuma 2016	Talousarvio 2016	Ero
KIRKKOHALLITUS	2 278 248,86	1 800 535,94	3 490 000,00	1 689 464,06
Kiinteistöt	28 683,32	14 196,30	40 000,00	25 803,70
Kalusto	203 644,77	122 868,29	100 000,00	-22 868,29
Tietojärjestelmät	2 045 920,77	1 663 471,35	3 350 000,00	1 686 528,65
HIIPPAKUNNAT	168 516,02	83 369,11	95 000,00	11 630,89
Kiinteistöt	125 196,03	27 202,26	35 000,00	7 797,74
Kalusto	43 319,99	56 166,85	60 000,00	3 833,15
Investoinnit yhteensä	2 446 764,88	1 883 905,05	3 585 000,00	1 701 094,95

KIRKON KESKUSRAHASTO
RAHOITUSLASKELMA 1.1. - 31.12.2016 JA SEN TOTEUTUMAVERTAILU

	Toteutuma 2015	Toteutuma 2016	Talousarvio 2016
Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta			
Tulorahoitus			
Vuosikate	969 876,97	8 066 017,46	1 468 000,00
Tulorahoituksen korjaukset	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Yhteensä	969 876,97	8 066 017,46	1 468 000,00
Investoinnit			
Investointimenot	-2 446 764,88	-1 019 072,64	-3 585 000,00
Sijoitukset	<u>1 534 535,18</u>	<u>-11 444,88</u>	<u>0,00</u>
Yhteensä	-912 229,70	-1 030 517,52	-3 585 000,00
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettorahavirta	57 647,27	7 035 499,94	-2 117 000,00
Rahoitustoiminnan rahavirta			
Lainakannan muutokset			
Lyhytaikaisten velkojen muutos	1 550 079,30	-17 692 094,60	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Pitkäaikaisten saamisten muutos	89 597,19	65 670,20	
Lyhytaikaisten saamisten muutos	-1 052 661,30	-657 793,35	<u>0,00</u>
Muut maksuvalmiuden muutokset	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	
	-963 064,11	-592 123,15	
Rahoitustoiminnan nettorahavirta	587 015,19	-18 284 217,75	
Rahavarojen muutos	644 662,46	-11 248 717,81	-2 117 000,00
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.			
Rahat ja pankkisaamiset	6 728 458,84	6 304 747,46	
Rahoitusarvopaperit	<u>35 673 077,78</u>	<u>24 848 071,35</u>	
	42 401 536,62	31 152 818,81	36 125 000,00
Rahavarat 1.1.			
Rahat ja pankkisaamiset	4 881 063,31	6 728 458,84	
Rahoitusarvopaperit	<u>36 875 810,85</u>	<u>35 673 077,78</u>	
	41 756 874,16	42 401 536,62	38 242 000,00
Rahavarojen muutos	644 662,46	-11 248 717,81	-2 117 000,00

Kirkon keskusrahaston talouden toteumavertailu 1.1. - 31.12.2016

	TA kuluva 2016	Toteuma 2016	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	-11 867 488,91	-21 229 566,35	9 362 077,44	178,9
Korvaukset	-1 345 288,91	-598 165,69	-747 123,22	44,5
Myyntituotot	-23 500,00	-55 533,14	32 033,14	236,3
Maksutuotot	-1 679 800,00	-1 387 266,59	-292 533,41	82,6
Kirkon keskusrahaston toimintatuotot	-6 950 000,00		-6 950 000,00	
Vuokratuotot	-259 600,00	-382 378,99	122 778,99	147,3
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	-336 000,00	-1 447 980,27	1 111 980,27	430,9
Tuet ja avustukset	-408 300,00	-219 297,85	-189 002,15	53,7
Sijoitustuotot		-542 660,77	542 660,77	0,0
Muut toimintatuotot	-55 000,00	-15 435 451,50	15 380 451,50	28 064,5
Sisäiset tuotot	-810 000,00	-1 160 831,55	350 831,55	143,3
Toimintakulut	176 025 768,91	177 924 022,62	-1 898 253,71	101,1
Henkilöstökulut	30 859 678,00	31 626 216,42	-766 538,42	102,5
Palkat ja palkkiot	23 334 490,00	23 900 432,74	-565 942,74	102,4
Henkilösivukulut	7 602 036,00	8 040 570,88	-438 534,88	105,8
Henkilöstökulujen oikaisuerät	-76 848,00	-314 787,20	237 939,20	409,6
Palvelujen ostot	18 774 806,91	17 523 855,25	1 250 951,66	93,3
Palvelun ostot - sisäiset	586 000,00	1 160 831,55	-574 831,55	198,1
Vuokrakulut	2 133 050,00	2 585 125,21	-452 075,21	121,2
Aineet ja tarvikkeet	988 660,00	1 226 289,85	-237 629,85	124,0
Ostot tilikauden aikana	988 660,00	1 226 289,85	-237 629,85	124,0
Annetut avustukset	121 642 500,00	123 574 385,73	-1 931 885,73	101,6
Muut toimintakulut	1 041 074,00	227 318,61	813 755,39	21,8
Siirto omakatteiseen rahastoon		69 170,59	-69 170,59	0,0
TOIMINTAKATE	164 158 280,00	156 763 626,86	7 394 653,14	95,5
Keskusrahastomaksut	-163 800 000,00	-163 905 120,00	105 120,00	100,1
Rahoitustuotot- ja kulut	-1 626 000,00	-924 524,32	-701 475,68	56,9
Korkotuotot	-600 000,00	-576 743,09	-23 256,91	96,1
Sijoituskiinteistöjen ja -huoneistojen tuotot	-759 000,00	-815 018,80	56 018,80	107,4
Muut rahoitustuotot	-1 569 700,00	-303 169,39	-1 266 530,61	19,3
Arvon muutokset sijoituksista		-501 401,35	501 401,35	0,0
Korkokulut	208 000,00	203 874,91	4 125,09	98,0
Sijoituskiinteistöjen ja -huoneistojen kulut	1 064 700,00	1 053 765,15	10 934,85	99,0
Muut rahoituskulut	30 000,00	14 168,25	15 831,75	47,2
VUOSIKATE	-1 267 720,00	-8 066 017,46	6 798 297,46	636,3
Poistot ja arvonalentumiset	4 000 000,00	5 122 978,95	-1 122 978,95	128,1
Suunnitelman mukaiset poistot	4 000 000,00	5 122 978,95	-1 122 978,95	128,1
TILIKAUDEN TULOS	2 732 280,00	-2 943 038,51	5 675 318,51	-107,7
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-100 000,00	-98 737,21	-1 262,79	98,7
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 632 280,00	-3 041 775,72	5 674 055,72	-115,6

KIRKON YHTEINEN TOIMINTA**Tuloslaskelma 1.1. - 31.12.2016 toteumavertailu**

	TP edellinen vuosi 2015	TA kuluva 2016	Toteuma 2016	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	-6 154 226,37	-4 667 488,91	-14 411 196,37	9 743 707,46	308,8
Korvaukset	-577 347,00	-1 345 288,91	-598 165,69	-747 123,22	44,5
Myyntituotot	-50 658,48	-23 500,00	-55 533,14	32 033,14	236,3
Maksutuotot	-1 193 373,00	-1 679 800,00	-1 387 105,73	-292 694,27	82,6
Vuokratuotot	-363 425,74	-259 600,00	-367 678,99	108 078,99	141,6
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	-1 192 579,58	-336 000,00	-1 447 980,27	1 111 980,27	430,9
Tuet ja avustukset	-410 686,67	-408 300,00	-187 309,77	-220 990,23	45,9
Sijoitustuotot	-661 880,82		-542 660,77	542 660,77	0,0
Muut toimintatuotot	-696 008,63	-55 000,00	-8 924 861,85	8 869 861,85	16 227,0
Sisäiset tuotot	-1 008 266,45	-560 000,00	-899 900,16	339 900,16	160,7
Toimintakulut	57 172 655,92	166 725 768,91	168 549 954,41	-1 824 185,50	101,1
Henkilöstökulut	25 261 910,62	24 944 678,00	25 750 859,67	-806 181,67	103,2
Palkat ja palkkiot	19 238 208,48	18 914 490,00	19 496 007,04	-581 517,04	103,1
Henkilösivukulut	6 343 984,54	6 107 036,00	6 530 951,68	-423 915,68	106,9
Henkilöstökulujen oikaisuerät	-320 282,40	-76 848,00	-276 099,05	199 251,05	359,3
Palvelujen ostot	14 663 762,60	16 629 806,91	15 208 095,81	1 421 711,10	91,5
Palvelun ostot - sisäiset	563 989,57	26 000,00	597 633,55	-571 633,55	2 298,6
Vuokrakulut	1 621 759,06	1 503 050,00	2 031 420,04	-528 370,04	135,2
Aineet ja tarvikkeet	937 022,54	938 660,00	1 164 658,99	-225 998,99	124,1
Ostot tilikauden aikana	937 022,54	938 660,00	1 164 658,99	-225 998,99	124,1
Annetut avustukset	13 937 691,53	121 642 500,00	123 574 385,73	-1 931 885,73	101,6
Muut toimintakulut	186 520,00	1 041 074,00	222 900,62	818 173,38	21,4
Siirto omakatteiseen rahastoon	26 121,37		69 170,59	-69 170,59	0,0
TOIMINTAKATE	51 044 550,92	162 058 280,00	154 207 928,63	7 850 351,37	95,2
Keskusrahastomaksut	-54 494 340,00	-163 800 000,00	-163 905 120,00	105 120,00	100,1
Rahoitustuotot- ja kulut	-1 569 889,50	-1 626 000,00	-924 570,19	-701 429,81	56,9
Korkotuotot	-637 585,31	-600 000,00	-576 743,09	-23 256,91	96,1
Sijoituskiinteistöjen ja -huoneistojen tuotot	-762 159,58	-759 000,00	-815 018,80	56 018,80	107,4
Muut rahoitustuotot	-1 395 782,34	-1 569 700,00	-303 169,39	-1 266 530,61	19,3
Arvon muutokset sijoituksista	195 797,42		-501 401,35	501 401,35	0,0
Korkokulut	217 544,53	208 000,00	203 829,04	4 170,96	98,0
Sijoituskiinteistöjen ja -huoneistojen kulut	810 419,50	1 064 700,00	1 053 765,15	10 934,85	99,0
Muut rahoituskulut	1 876,28	30 000,00	14 168,25	15 831,75	47,2
VUOSIKATE	-5 019 678,58	-3 367 720,00	-10 621 761,56	7 254 041,56	315,4
Poistot ja arvonalentumiset	3 788 713,79	4 000 000,00	5 122 978,95	-1 122 978,95	128,1
Suunnitelman mukaiset poistot	3 788 713,79	4 000 000,00	5 122 978,95	-1 122 978,95	128,1
TILIKAUDEN TULOS	-1 230 964,79	632 280,00	-5 498 782,61	6 131 062,61	-869,7
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-77 042,45	-100 000,00	-98 737,21	-1 262,79	98,7
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 308 007,24	532 280,00	-5 597 519,82	6 129 799,82	-1 051,6

KIRKON PALVELUKESKUS**Tuloslaskelma 1.1. - 31.12.2016, toteumavertailu**

	TP edellinen vuosi 2015	TA kuluva 2016	Toteuma 2016	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	-5 370 486,97	-7 200 000,00	-6 818 369,98	-381 630,02	94,7
Maksutuotot	-680,00		-160,86	160,86	0,0
Kirkon keskusrahaston toimintatuotot		-6 950 000,00		-6 950 000,00	
Vuokratuotot	-7 950,00		-14 700,00	14 700,00	0,0
Tuet ja avustukset	-33 496,34		-31 988,08	31 988,08	0,0
Muut toimintatuotot	-5 069 842,87		-6 510 589,65	6 510 589,65	0,0
Sisäiset tuotot	-258 517,76	-250 000,00	-260 931,39	10 931,39	104,4
Toimintakulut	9 420 288,58	9 300 000,00	9 374 068,21	-74 068,21	100,8
Henkilöstökulut	5 821 735,39	5 915 000,00	5 875 356,75	39 643,25	99,3
Palkat ja palkkiot	4 398 486,88	4 420 000,00	4 404 425,70	15 574,30	99,6
Henkilösivukulut	1 460 268,41	1 495 000,00	1 509 619,20	-14 619,20	101,0
Henkilöstökulujen oikaisuerät	-37 019,90		-38 688,15	38 688,15	0,0
Palvelujen ostot	2 219 584,34	2 145 000,00	2 315 759,44	-170 759,44	108,0
Palvelun ostot - sisäiset	663 320,00	560 000,00	563 198,00	-3 198,00	100,6
Vuokrakulut	678 752,70	630 000,00	553 705,17	76 294,83	87,9
Aineet ja tarvikkeet	29 130,59	50 000,00	61 630,86	-11 630,86	123,3
Ostot tilikauden aikana	29 130,59	50 000,00	61 630,86	-11 630,86	123,3
Muut toimintakulut	7 765,56		4 417,99	-4 417,99	0,0
TOIMINTAKATE	4 049 801,61	2 100 000,00	2 555 698,23	-455 698,23	121,7
Rahoitustuotot- ja kulut			45,87	-45,87	0,0
Korkokulut			45,87	-45,87	0,0
VUOSIKATE	4 049 801,61	2 100 000,00	2 555 744,10	-455 744,10	121,7
TILIKAUDEN TULOS	4 049 801,61	2 100 000,00	2 555 744,10	-455 744,10	121,7
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4 049 801,61	2 100 000,00	2 555 744,10	-455 744,10	121,7

Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat periaatteet

Kirkon keskusrahasto on erityisellä lailla perustettu julkisoikeudellinen yhteisö. Kirkon keskusrahaston kirjanpidossa ja tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan hyvää kirjanpito-tapaa ja soveltuvin osin kirjanpitolakia.

Vertailuvuoden luvut eivät ole vertailukelpoisia, koska Kirkon eläkerahasto eriytettiin omaksi laskentayksikökseen.

Pysyvät vastaavat ja poistot

Vuoden 1998 jälkeen hankitut aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Poikkeuksen muodostaa eläketoiminta, jossa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenot kirjataan suoraan kuluksi. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina kohteen taloudellisen vaikutusajan perusteella. Kirkon keskusrahaston siirtyessä Kirkon palvelukeskuksen asiakkaaksi 1.1.2014 käyttöomaisuuserittelystä jätettiin pois loppuun poistetut hyödykkeet.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Rahoitusomaisuusarvopaperit sekä pitkäaikaiset sijoitukset on arvostettu hankintameno-noon tai sitä alempaan tilinpäätöspäivän markkinahintaan. Myyntivoittojen ja myyntitappioiden määrittelyssä on käytetty hankintahinta-arvona keskihintaa.

Kiinteistöomaisuuden arvostus

Kiinteistöomaisuus on arvostettu hankintameno-noon tai tätä alempaan käypään arvoon. Tilinpäätöksessä 2015 ei ole tehty kiinteistöihin kohdistuvia arvonalennuksia.

Tilinpäätöksen esittämistavan muutos

Kirkon eläkerahasto eriytettiin 1.1.2016 alkaen erilliseksi oikeushenkilöksi. Kirkon keskusrahastoon jäi kirkon yhteinen toiminta ja Kirkon palvelukeskus. Tilinpäätökseen sisältyy Kirkon keskusrahaston tulos- ja taselaskelmien lisäksi segmenttikohtaiset tulos- ja taselaskelmat. Laskelmista esitetään liitetietona yhteenvedot, joissa näkyvät myös segmenttien väliset sisäiset erät ja niiden eliminointi.

Henkilöstökulut

Vuoden 2015 luvuissa on ollut mukana Kirkon eläkerahasto

Kirkon keskusrahaston henkilöstökulut	2016	2015
Palkat ja palkkiot	23 900 433	24 038 242
Eläkekulut	6 634 486	6 595 055
Muut henkilösivukulut	1 406 084	1 338 634
Yhteensä	31 941 003	31 971 931
Koulutus	286 088	323 237
Työterveyshuolto	478 721	464 568
Virkistystoiminta	28 766	15 617
Henkilöstön muistaminen	5 849	7 827
Yhteensä	799 424	811 249
Sairausvakuutuskorvaukset	-150 333	158 937
Tapaturmakorvaukset		-1 558
Muut		37 344
Yhteensä	-150 333	194 723
Avustukset seurakunnille		
	2016	2015
Verotulojen täydennys	1 171 815	1 761 700
Hark.varaiset toiminta-avustukset	502 000	547 000
KIPA - avustukset	457 305	289 226
Rakennusavustukset	1 658 069	2 683 961
Rakennusavustukset valtion rahoituksesta	4 697 150	
Muut avustukset	26 907	23 098
Yhteensä	3 816 096	5 304 984

TASEEN LIITETIETO

POISTOSUUNNITELMA

Hyödykeryhmä	Poistoaika
Aineettomat hyödykkeet	
Aineettomat oikeudet	
Atk-ohjelmistot ja -projektit	3 v.
Laajat ja pitkävaikutteiset atk-ohjelmistot ja -projektit	5 - 10 v.
Kirjuri ja siihen liityvät tietojärjestelmät 10 v	
Kirkon palvelukeskuksen tietojärjestelmät 10 v	
Muut aineettomat oikeudet	5 v.
Muut pitkävaikutteiset menot	
Muut pitkävaikutteiset menot	3 - 5 v.
Ennakkomaksut	
Ennakkomaksut	Ei sumupoistoja
Aineelliset hyödykkeet	
Maa- ja vesialueet	Ei sumupoistoja
Rakennukset ja rakennelmat	
Toimitilarakennukset	30 v.
Asuinrakennukset	30 v.
Vapaa-ajan rakennukset	20 v.
Muut rakennukset ja rakennelmat	10 v.
Rakennusten koneet ja laitteet	10 v.
Koneet ja kalusto	
Kuljetusvälineet ja liikkuvat työkonet	7 v.
Atk-laitteisto	3 v.
Muut koneet ja kalusto	5 v.
Muut aineelliset hyödykkeet	
Urut	15 v.
Sakraali-, arvo- ja taide-esineet	Ei sumupoistoja
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	
Ennakkomaksut	Ei sumupoistoja
Keskeneräiset työt ja hankinnat	Ei sumupoistoja

AINEELLISET JA AINEETTOMAT HYÖDYKKEET SEKÄ POISTOT

Kirkon keskusrahaston eläketoiminnassa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenot kirjataan kaikki kuluksi.

Kirkon keskusrahaston muussa toiminnassa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenoista tehtävät poistot perustuvat poistosuunnitelmaan.

Kirkon keskusrahaston taseeseen aktivoidaan sellaiset aineelliset ja aineettomat hyödykkeet, joiden hankintahinta ylittää kirkolliskokouksen päättämän 15 000 euron aktivointirajan. Aineellisiin hyödykkeisiin merkitään myös kaikki ensikertainen ja perusparannusten yhteydessä tapahtuva kalustaminen hankintojen yhteissumman ylittäessä aktivointirajan.

Käytettävä poistomenetelmä on tasapoisto. Käyttöönottovuodelta omaisuushankinnoista lasketaan koko vuoden poisto käyttöajasta riippumatta. Suunnitelman mukaisia poistoja on laskettu 1.1.1999 alkaen.

Rakennusten ja rakennelmien vähennyksiin sisältyy kertaluoteisena poistona 1 160 304,24 kirjattu romutuspoisto Lapuan hiippakunnan tuomiokapitulin rakennuksista.

Muutokset aineellisissa ja aineettomissa hyödykkeissä 1.1.-31.12.2016.

	Aineettomat hyödykkeet	Maa- ja vesi- alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	15 781 630,51	1 958 173,13	11 294 203,51	1 511 367,79	118 391,95	30 663 766,89
Lisäykset	521 653,18		69 757,86	179 035,14	1 141 818,17	1 912 264,35
Vähennykset		-864 832,41	-1 160 304,24		-28 359,30	-2 053 495,95
Hankintameno 31.12.2016	16 303 283,69	1 093 340,72	10 203 657,13	1 690 402,93	1 231 850,82	30 522 535,29
Sumupoistot tilikaudelta	-2 797 574,24		-797 448,99	-367 651,48		-3 962 674,71
Hankintajäännös 31.12.2016	13 505 709,45	1 093 340,72	9 406 208,14	1 322 751,45	1 231 850,82	26 559 860,58

TASEEN LIITETIETO

Arvopapereiden kirjanpitoarvojen ja markkina-arvojen erotus

	31.12.2016		31.12.2015
Keskusrahasto			
Sijoitukset (pitkäaikaiset)			
<i>Osakkeet ja osuudet</i>			
Markkina-arvo	71 077	Markkina-arvo	71 077
Kirjanpitoarvo	71 077	Kirjanpitoarvo	71 077
Erotus	0	Erotus	0
Rahoitusarvopaperit			
<i>Osakesijoitukset</i>			
Markkina-arvo	8 443 663	Markkina-arvo	10 039 877
Kirjanpitoarvo	6 498 949	Kirjanpitoarvo	8 203 758
Erotus	1 944 714	Erotus	1 836 119
<i>Korkosijoitukset</i>			
Markkina-arvo	7 040 132	Markkina-arvo	16 887 890
Kirjanpitoarvo	6 626 796	Kirjanpitoarvo	16 441 780
Erotus	413 336	Erotus	446 110
<i>Rahamarkkinasijoitukset</i>			
Markkina-arvo	1 354	Markkina-arvo	0
Kirjanpitoarvo	1 354	Kirjanpitoarvo	0
Erotus	0	Erotus	0

TASEEN LIITETIETO

SAAMISET JA VELAT		Kirkon yhteinen toiminta		Kirkon palvelukeskus		Kirkon keskusrahasto yhteensä	
		31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Saamiset	Pitkäaikaiset						
	Lainasaamiset	112 755,03	129 673,05			112 755,03	129 673,05
	Muut saamiset	87 024,94	135 777,12			87 024,94	135 777,12
		199 779,97	265 450,17			199 779,97	265 450,17
	Lyhytaikaiset						
	Myyntisaamiset	5 348 709,03	6 259 035,09	756 743,53	538 889,95	6 105 452,56	6 797 925,04
	Muut saamiset	1 294 346,08	68 831,18	17 567,20	12 090,00	1 311 913,28	80 921,18
	Siirtosaamiset	409 295,37	957 069,50	-114 295,45	-60 926,33	294 999,92	896 143,17
		7 052 350,48	7 284 935,77	660 015,28	490 053,62	7 712 365,76	7 774 989,39
Velat	Lyhytaikaiset						
	Saadut ennakot	609 974,47	2 026 570,50			609 974,47	2 026 570,50
	Ostovelat	1 210 585,50	1 537 756,95	373 170,99	350 288,12	1 583 756,49	1 888 045,07
	Muut velat	915 875,35	17 013 728,87	636 570,73	584 921,89	1 552 446,08	17 598 650,76
	Siirtovelat	12 620 552,87	11 115 068,01	835 793,46	875 387,17	13 456 346,33	11 990 455,18
		15 356 988,19	31 693 124,33	1 845 535,18	1 810 597,18	17 202 523,37	33 503 721,51
Sisäiset	Pitkäaikaiset saamiset	19 711 798,61	15 995 688,36			19 711 798,61	15 995 688,36
	Lyhytaikaiset saamiset	1 604 419,21	884 002,23			1 604 419,21	884 002,23
		21 316 217,82	16 879 690,59			21 316 217,82	16 879 690,59
	Pitkäaikaiset velat			19 711 798,61	15 995 688,36	19 711 798,61	15 995 688,36
	Lyhytaikaiset velat	1 604 419,21	2 995 315,67			1 604 419,21	2 995 315,67
		1 604 419,21	2 995 315,67	19 711 798,61	15 995 688,36	21 316 217,82	18 991 004,03

TASEEN LIITETIETO

OMA PÄÄOMA 31.12.2016	Pääoma 1.1.2016	Lisäys	Vähennys	Pääoma 31.12.2016
KIRKON YHTEINEN TOIMINTA				
Peruspääoma				
Peruspääoma	19 263 417,07			19 263 417,07
Sidotut rahastot				
Tekijänoikeusrahasto	91 685,90	9 641,83	-101 327,73	0,00
KDY/Saarikon rahasto	1 459,41		-500,00	959,41
Kirkon musiikkijuhlien rahasto	120 645,01		-6 551,31	114 093,70
Edellisten tilikausien ylijäämä	51 234 434,05			51 234 434,05
Tilikauden yli/alijäämä		5 597 519,82		5 597 519,82
KIRKON YHTEINEN TOIMINTA YHTEENSÄ	70 711 641,44	5 607 161,65	-108 379,04	76 210 424,05
KIRKON PALVELUKESKUS	-17 227 571,95		-2 555 744,10	-19 783 316,05
KESKUSRAHASTO YHTEENSÄ	53 484 069,49	5 607 161,65	-2 664 123,14	56 427 108,00

Yhteiseen toiminnan pääomaan ja pääoman lisäykseen sisältyvät seuraavat omakatteiset rahastot:

MUUT OMAKATTEISET RAHASTOT				
Diakoniarahasto	1 717 839,32	179 290,75		1 897 130,07
Kansainvälisten ja ekum.yht.rahasto	4 373 121,49		-30 754,70	4 342 366,79
Turun arkkihp:n tuomiokapitulin rah.	921 157,74	5 737,61		926 895,35
Tampereen hp:n tuomiokapitulin rah.	1 484 602,44	43 879,65		1 528 482,09
Oulun hp:n tuomiokapitulin rah.	187 974,08	791,05		188 765,13
Mikkelin hp:n tuomiokapitulin rah.	742 171,82	8 861,97		751 033,79
Porvoon hp:n tuomiokapitulin rah.	696 564,04	24 415,28		720 979,32
Kuopion hp:n tuomiokapitulin rah.	548 937,86	20 380,51		569 318,37
Lapuan hp:n tuomiokapitulin rah.	813 063,77		-4 102,33	808 961,44
Helsingin hp:n tuomiokapitulin rah.	805 739,22	9 560,84		815 300,06
Espoon hp:n tuomiokapitulin rah.	642 171,26	14 472,05		656 643,31
MUUT OMAKATTEISET RAHASTOT YHT.	12 933 343,04	307 389,71	-34 857,03	13 205 875,72

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Vastuusitoumukset

Laskennallinen osuus eläkevastuusta

Evankelis-luterilaisen kirkon eläkevastuu on laskettu täyden rahastoinnin periaatteen mukaisesti noudattaen evankelis-luterilaisen kirkon eläkelakia (KiEL) sekä soveltuvin osin työntekijäin eläkelain (TEL) rekisteröidyn lisäeläketurvan ja työntekijäin eläkelain (TyEL) laskuperusteita. Lähtökohtana ovat olleet vakuutustoimessa yleisesti hyväksytyt matemaattiset mallit ja laskentaperiaatteet.

Eläkevastuu on laskettu yksilöllisesti jokaiselle KiEL:n piirissä eläkettä joskus työhistoriansa aikana kartuttaneelle henkilölle, olipa tämä jo eläkkeellä, KiEL:n mukaisessa työssä tai työstä eronnut, mutta ei vielä eläkkeellä. Laskenta on tehty ns. prospektiivisella menetelmällä eli laskettu jokaiselle henkilölle laskentahetkeen mennessä KiEL:n piirissä karttuneista eläkeoikeuksista pääoma-arvot diskonttaamalla tulevaisuudessa maksettavat eläkkeet laskentahetkeen. Laskennassa on käytetty TyEL-perusvakuutuksen kuolevuutta ja työkyvyttömyysalkavuuksia.

Diskonttaus korkona on käytetty 2,7 prosenttia, jonka on katsottu olevan tulevien ansiotasomuuksien ja eläkkeiden indeksikorotusten ylittävä reaalikorko.

Kevan tekemän eläke-ennusteen mukaan kirkon eläkevastuu vuoden 2016 lopussa on 4 561,8 M€ (2015: 4 420,5 M€).

Eläkerahaston suuruus 31.12.2016 on 1 423,5 M€ (2015: 1 310,3 M€), joten koko kirkon eläkevastuuvajaus on 31.12.2016 on 3 138,3 M€ (2015: 3 110,2 M€).

Koko kirkon palkkasumma vuonna 2016 oli 508 412 173 euroa ja Kirkon keskusrahaston oma palkkasumma 24 096 444 euroa. Näin ollen Kirkon keskusrahaston laskennallinen osuus kattamattomasta eläkevastuusta on 148,7 milj. euroa.

Vuokravastuut

Kirkon keskusrahastolla on vuokravastuu seuraavien hiippakuntien tuomiokapitulien tilavuokrauksesta: Helsinki, Espoo, Turku ja Tampere. Lisäksi keskusrahastolla on vuokravastuu Porvoon ja Helsingin piispojen asunnoista sekä Kirkon tutkimuskeskuksen toimitiloista Tampereella ja Lapuan kapitulin vuokraamasta toimitilasta Jyväskylässä sekä toimitiloista Seinäjoella.

Kirkon palvelukeskus (Kipa) on aloittanut toimintansa Oulussa kesällä 2011. Kirkon keskusrahasto on vuokrannut tilat palvelukeskuksen käyttöön Oulun seurakuntayhtymältä. Lisäksi Kirkon palvelukeskuksen toiminnalle on vuokrattu toimitilat Porvoosta. Kirkkohallituksen tietohallinnon käyttöön on vuoden 2016 alusta vuokrattu tilat Seinäjoelta.

Vuokrasopimuksista osa on määräaikaista: Espoon tuomiokapituli vuoteen 2024 asti, Helsingin tuomiokapituli vuoteen 2021 asti ja Porvoon piispan asunto vuoteen 2034 asti. Lisäksi Kirkon palvelukeskuksen tilat Porvoossa ovat vuokrattu 10 vuoden määräaikaisella sopimuksella. Lapuan kapitulille on vuokrattu toimitilat toistaiseksi olevalla sopimuksella kesällä 2015. Määräaikaisten sopimusten vuokravastuu on vuositasolla keskimäärin

746000 euroa, 1-5 vuoden aikavälillä 2 272 000 euroa ja viiden vuoden jälkeen 831 000 euroa.

Toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia ovat Turun, Tampereen ja Lapuan tuomiokapitulin vuokrasopimukset sekä Lapuan kapitulin Jyväskylän toimipisteen ja Kirkon palvelukeskuksen Oulun vuokrasopimukset. Lisäksi toistaiseksi voimassa olevia ovat Helsingin piispan käyttöön vuokrattu asunto, Tampereen tutkimuskeskuksen tilat, Lapuan kapitulin tilat Seinäjoella sekä Kirkkohallituksen tietohallinnon käyttöön vuokratut tilat Seinäjoella. Näiden toistaiseksi voimassa olevien vuokrasopimusten vuokravastuu on vuositasolla 947 000 euroa.

Laitteiden vuokra- ja leasing-vastuut

Laitteiden vuokra- ja leasing-vastuita oli seuraavasti:

	31.12.2017	31.12.2016
Vastuut seur. 12 kk	55 048,43	73 981,92
Vastuut yhteensä 1-5 v.	97 587,73	96 802,26

KIRKON KESKUSRAHASTO
LIITETIETO V. 2016

LUETTELO KIRJANPIDOSTA JA AINEISTOSTA

Varsinaiset kirjanpitokirjat

Tilinpäätös ja toimintakertomus
Päiväkirja
Pääkirja
Tuloslaskelma
Tase

Apukirjat

Kassakirjanpito
Ostoreskontra
Laskutus ja myyntireskontra
Kolehtikirjanpito
Vuokra- ja vastikekirjanpito
Palkkakirjanpito
Matkalaskukirjanpito
Käyttöomaisuuskirjanpito

Kirkon keskusrahasto

Nro-sarja	Tositelaji
-----------	------------

Kassa- ja muistiotositteet

		Kirjanpitosite - peruutus/kuittaus
1	AB	
1	SA	Kipan muistiotosite
1	SK	Seurakunnan muistiotosite
1	SR	Sijoituskirjanpidon muistiotosite
1	SZ	Muistion peruutus
1	TO	Tiliote
1	ZM	Kirjanpitosite - M2 matkalaskuohjelmasta kirjanpitoliittymä

Myyntilaskut

18	DA	Asiakastosite
18	DG	Asiakkaat - hyvitys
14	DZ	Asiakkaat - maksu
9	RV	Laskun siirto

Ostolaskut

19	KA	Toimittajatosite
19	KG	Toimittajat - hyvitys
19	KR	Toimittajat - lasku
15	KZ	Toimittajat - maksu
19	TM	Matkalasku ostoreskontra

Käyttöomaisuus

1	AA	Käyttöomaisuuskirjaus
3	AF	Poistokirjaus
1	AZ	Purku käyttöomaisuuteen

Palkat

1	PA	Palkkatosite
1	PV	Lomapalkkavaraus

Käytetyt tositenumerot

Numerosarjan tila

90000000	99999999	90011241
1000000	1999999	1007412
3000000	3999999	3000011
14000000	14999999	14010818
15000000	15999999	15018053
18000000	18999999	18000077
19000000	19999999	19019865

Toimintakertomuksen sekä tilinpäätöksen päiväys ja allekirjoitus

Helsingissä 21. helmikuuta 2017

Kirkon keskusrahasto

Kari Mäkinen

Pekka Heikkilä

Tarja Kantola

Elina Kempainen

Matti Ketonen

Aulikki Mäkinen

Simo Peura

Risto Rasimus

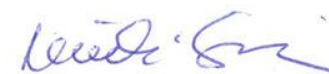
Matti Repo

Kalervo Salo

Pirjo Sariola

Heikki Sorvari

Åsa A. Westerlund

Vuokko Vänskä

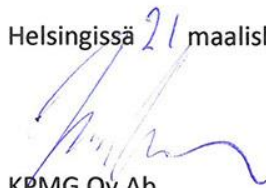

Leena Rantanen

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 21. maaliskuuta 2017

KPMG Oy Ab
Jorma Nurkkala
KHT, JHT

Tilintarkastuskertomus

Kirkolliskokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Kirkon keskusrahaston (y-tunnus 0118950-3) hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti sekä antaa oikeat ja riittävät tiedot tilikauden toiminnasta, taloudesta, taloudellisesta kehityksestä ja taloudellisista vastuista Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*. Olemme riippumattomia keskusrahastosta niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen velvollisuudet

Kirkkohallitus vastaa tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Kirkkolain säännösten mukaisesti sekä soveltuvin osin Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Kirkkohallitus vastaa myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka se katsoo tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Kirkkohallitus on tilinpäätöstä laatiessaan velvollinen arvioimaan keskusrahaston kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviin tapauksiin esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos keskusrahasto aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonamme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon keskusrahaston sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä keskusrahaston kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esittäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei keskusrahasto pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistä, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Kirkkohallitus vastaa muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen sisältyvän informaation. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

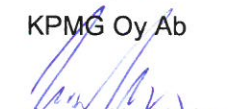
Velvollisuutenamme on lukea toimintakertomukseen sisältyvä informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko toimintakertomukseen sisältyvä informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomukseen sisältyvässä informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 21. maaliskuuta 2017

KPMG Oy Ab

Jorma Nurkkala
KHT, JHT